

RUTH
OZEKI

Knyga
apie formą
ir tuštumą

Women's
Prize for
Fiction
2022 m.

LAUREATĖ

@WomensPriz

LYEZO
ITLUB

Romanas

baltos lankos

Ruth Ozeki

Knyga apie formą ir tuštumą

romanas

Iš anglų kalbos vertė Aušra Stanaitytė-Karsokienė

baltos lankos

Knyga

Pasakojimai niekada neprasideda nuo pradžių, Beni. Šiuo atžvilgiu jie skiriasi nuo gyvenimo. Gyvenimą nugyveni nuo gimimo iki mirties, nuo pradžios iki nežinomos ateities. Tačiau istorijos pasakojamos po laiko. Pasakojimas – tai gyvenimas atgaline tvarka.

3

Jiedu susipažino viename iš miesto centro džiazo klubų 2000 metų rudenį. Anabelė tuo metu studijavo bibliotekininystę ir susitikinėjo su saksofonininku, kurį traukė bibliotekininkės, ar bent taip jis kalbėjo Anabelei, o ji irgi jautė silpnybę muzikantams. Jo, to aukšto, liekno, plėšrių bruožų vyriškio giliai įsodintomis akimis ir iš lėto besišiepiančia, stačiai perplėšiančia veidą burna, vardas buvo Džo. Iš pradžių Anabelei ta šypsena atrodė ironiška. Paskui sardoniška. Galiausiai žiauri.

Džiazą jis grojo pigiame restorane kinų kvartalo pakrašty, kur muzikantai susirinkdavo improvizuoti. Džo buvo tenyškščio improvizacinio džiazo orkestrėlio dirigentas ir vieną vakarą nusprendė pasismaginti – privertė Anabelę dainuoti. Jos balsas buvo įdomus, keistas ir paslaptingas, dainuoti jai

patiko, bet ji niekada nebuvo pasirodžiusi scenoje ir Džo žinojo, kad tas pasiūlymas ją išgąsdins. Jis sulaukė šeštadienio, kai restoraną sausakimšai užpildė hipsteriai, programuotojai, rizikos nevenigiantys investuotojai ir kiti nemuzikantai, pastaruoju metu nutarę, kad, norėdamas pasirodyti kultūringas ir kietas, turi lankytis šiame klube. Anabelė, kaip visada, sėdėjo prie staliuko šalia scenos.

– „Mein Liebling“? – pasiūlė Džo ir jai širdis nusirito į kulnus. Jis paėmė mikrofoną. – O dabar, – pragydo kreipdamasis į publiką, – itin gardus kąsnelis – prašom sutikti puikiąją, talentingąją panelę Anabelę Landž!

Plačiu komišku mostu jis ištiesė ranką ir tada Kendži pirmąkart ją pamatė. Su šia grupe grojo pirmą vakarą. Buvo naujokas mieste, ką tik su turistine viza atvykęs iš Tokijo. Angliškai kalbėjo nekaip, vokiškai – niekaip, bet „Mein Liebling“ yra „Mein Liebling“ visomis kalbomis. Dirigentas tiesė mikrofoną blyškiaveidei, tvirtai sudėtai šviesiaplaukei su vaiskiai rožine spalva dažytais sruogelėmis ir veriančiomis levandų spalvos akimis. Ji priblokšta papurtė galvą ir maldaujamai žiūrėjo į Džo, bet šis jau buvo nusigręžęs ir laižė saksofono liežuvėlį. Anabelė suprato, kad neturi iš ko rinktis. Atsistojusi nušlittiniavo į sceną kaip maža mergaitė, besistaipanti su mamos aukštakulniais prieš veidrodį. Sustojusi šešėlyje ties prožektorių apšviestu plotu, prikando apatinę lūpą ir nugurkė seilę. Kendži pastebėjo, kad jos apatinė lūpa žavinga. Pilna, putli. Jokių lūpų dažų, apskritai jokio makiažo. Vien tik švelnus, grynas veidas, įrėmintas auksinių garbanų vainiko. Smailianosių batelių galais įbridusi į šviesos telkinį ji sudvejojo, dirstelėjo į publiką, paskui į Džo, o tas žvelgė į ją iš po šešėlių metančio gobtuvo ir iš lėto viepėsi, kol veide atsirado toji grimasą

primenantį šypsena. Kendži stovėjo prie varinių pučiamųjų ir matė, kaip mergina dreba.

Kendži čiupo klarnetą ir mikliai perbėgo pirštais. Numerį pradėdavo variniai pučiamieji, o jis įstodavo per pauzes. Prieš programą Kendži buvo parūkęs žolės ir dabar jautėsi viskam pasiruošęs.

Džo nekantriai treptelėjo koja ir Anabelė žengė į šviesą. Jos drabužis – žalsvai melsvo atlaso trumpa vintažinė kokteiliinė suknelė – atrodė nesmagiai ankštas. Ar Džo privertė ją taip apsirengti? Atlasas žvilgėjo. Pro ilgą šviesias garbanas prasišviečiančios rausvos sruogelės metė atspindžius ir krito ant apvalių apnuogintų pečių. Ausis puošė kyburiuojantys netikrų briliantų lašai. Trimitininkai pakėlė instrumentus. Atlošęs galvą Džo ėmė skaičiuoti ir trimitininkai padėjo.

Minutę kitą atrodė, kad Anabelė pabėgs iš scenos. Aukštu smailiu kulniuku ji užkliuvo už laido, bet griebė mikrofono stovą ir išsilaikė ant kojų. Paėmusi į ranką, įbedė į mikrofoną akis, lyg niekada nemačiusi tokio daikto. Pirštais nedrąsiai perbraukė laidą. Įstojo būgnai, įkandin jų – variniai pučiamieji, šeši greiti taktai, tada – jos eilė. Mergina pakėlė prie burnos mikrą ir Kendži žiūrėjo, kaip šis virpa iš malonumo, būdamas taip arti tų lūpų. Ji ėmė dainuoti:

Iki tavęs, mano džiaugsme, maniau: nėra meilės žodžių...

Blogai, pagalvojo Kendži. Jai gniaužė kvapą, balsas drėbėjo ir buvo toks tylus, kad Kendži pro trimitus vos girdėjo. „Mein Liebling“ reikia dainuoti pasitikint savimi – jei ne geidulingu kabareto stiliumi kaip Zarah Leander, tai bent gaivia, žvalia amerikietiška maniera kaip Martha Tilton ar seserys

Andrews. Tik ne šitaip. Ta mergaitė – nei žvali, nei pasitikinti savimi – vos vilkosi paskui akompanimentą.

Kurių, iki vieno visų – visų nežinočiau...

Klausantis silpstančios frazuotės, Kendži ėmė mausti visą kūną. Dar tik dvi eilutės, o ji jau žuvusi. Niekas neišgelbės. Pakraipęs pėdą ir vėl lyžtelėjęs liežuvėlį, laukdamas savo eilės įstoti pamanė, kad tuoj sprogs širdis, ir kaip tik tada, lyg pajutusi, kad klarnetininkas į ją žiūri, Anabelė atsigręžė ir pažvelgė tiesiai į jį. Neįtikėtinos levandų spalvos akys buvo pritvinkusios ašarų.

Bet, kai tave sutikau, jie išskrido toli toli...

Niekas neišgelbės, bet Kendži turi pabandyti. Užsimerkęs kilstelėjo klarnetą ir išpūtė vingrią gaidą, kylančią kaip virvė, susijungiančią su trimitais, prasivyniojančią palei kontrabosą, prislopinančią styginį būgnelį, išsilenkiančią sakso, kol galiausiai pasiekė merginą. Ši pagavo jo ritminę figūrą ir leidosi keliama aukštyn.

*Žodžių tokių nėra jokioje kalboje,
Galios tokios nėra jokioje dainoje,
Kad išsakyčiau, kaip...*

Jis grojo jai, išvedė per antrą posmą ir ji drąsiai žengė į priedainį:

*Du bist mein Liebling – ar nematai?
Tu wunderschön – ar nežinai?*

Dabar iš tikrųjų dainavo ir, jos balsui sklendžiant oru, garsiai kalbantys hipsteriai nutilo. Jų barzdos atsisuko į sceną, batai ėmė mušti ritmą, pirštai – spragsėti, daina įžūliu *crescendo* pasiekė finalą ir baigėsi. Klarneto liežuvelis išslydo iš Kendži lūpų, nusileido ranka su apseilėtu instrumentu, kita ranka nubraukė per akis srūvantį prakaitą ir atsimerkęs jis pamatė, kad mergina vėl į jį žiūri, tik dabar jau šypsosi ir blyškūs skruostai paraudę. Atmetusi šviesias garbanas, atsisuko veidu į publiką. Kilo plojimai ir nutilo, jai sunėrus rankas ir nevikriai nusilenkus. Džo įžengė į šviesos ratą ir, priėjęs prie Anabelės, apkabino per liemenį, bet ji pasimuisčiusi išsprūdo iš gniaužtų ir nušlitiniavo atgal prie staliuko.

Vėliau tą patį vakarą butuke, kurį Anabelė miesto centre nuomojosi kartu su dviem kitomis merginomis, Kendži miegamajame atsegė ilgą atlasinės kokteilinės suknelės užtrauktuką. Lyg sapne nutraukė suknelę nuo apvalių baltų pečių ir ši, nukritusi ant grindų, suraibuliavo kaip vandens klanas. Kaip galėjo šitaip atsitikti? Jis atsegė liemenėlę ir padėjo jai išsilaisvinti iš petnešėlių, paskui prilaikė už alkūnės, kol ji išlipo iš nusmukusių kelnaičių. Kai liko nuoga, jis žingtelėjo atgal ir įsižiūrėjo. Ji dvejodama stovėjo įrėmintą lango, kuris tartum neleido pajudėti. Pro permatomas užuolaidas skverbėsi gatvės žibinto šviesa, jos nužerta kreminė merginos oda atrodė perlamutrinė. Ji laukė, kad jis parodytų, patinka jam ar nepatinka, bet nieko nesulaukusi rankomis prisidengė krūtis ir kirkšnis. Jam gniaužė kvapą. Ji buvo nuostabi. Stovėdama pigaus žalsvai melsvo atlaso ir papilkėjusių nėrinių klane, ji atrodė kaip iš bangų žengianti Botticellio Venera – o gal ji žengė iš kriauklės? Šito jis neprisiminė, bet ji tikrai buvo

gražiausia Kendži kada nors matyta moteris, ir jis sukuždėjo: *Botticelli*, bet ji nesuprato akcento iškraipyto žodžio. Sumišusi nususuko, ir Kendži apmirė. Tada skubiai žengė jos link. Uždėjęs rankas jai ant pečių, atsuko į save, delnais suėmęs mielą jos veidą pabučiavo į lūpas ir pajuto, kaip ji virpa. Visa. Visu kūnu.

Jie mylėjosi, ir kai paskui abu gulėjo tarp sujauktų paklodžių, ji mokė jį tos dainos žodžių, pašnibždomis dainuodama į ausį, o jis rūkė žolę ir, atskyręs nuo auksinių jos garbanų rausvą sruogelę, suko aplink pirštą.

Du bist mein Liebling – ar nematai?

Tu wunderschön – ar nežinai?

– *Wunderschön?..* – paklausė Kendži.

Anabelė žiūrėjo, kaip kruta Kendži lūpos tariant nežinomą žodį. Jo veido plokštumos buvo glotnios ir lygios. Ji nenuokė, kiek jam metų, beveik nieko apie jį nežinojo.

– Tu stebuklingas, – sukuždėjo ir nuraudo. – Arba žavingas. Arba iš tikro ir toks, ir toks. Stebukžavingas. Vokiečių kalboje daug į vieną sulipdytų žodžių. Šitą žodį dainoje vaikas sako merginai.

Nustebęs jis kilstelėjo ir pasirėmė alkūne. Jo krūtinė buvo siaura, bet raumeninga.

– Sakai, vaikas?

Ji linktelėjo.

– Jis visokiomis kalbomis merginai sako, kad ji graži.

Sakau, tu bella, schön ir très jolie,

Ich liebe dich – o tu? Pasakyk!